

Πάτρικ Λευκάδιος Χερν: παρελθόν, παρόν και μέλλον στη μικρή πατρίδα

Χαρά Σαϊτη

Αντιπρόεδρος του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Λευκαδίων

1. Η Λευκάδα του “Λευκάδιου”

Όταν, τον Ιούλιο του 1850, η Ρόζα Αντωνίου Κασιμάτη και ο Τσαρλς Χερν, βάπτιζαν τον γιό τους “Λευκάδιο”, στη γραφική εκκλησία της Αγίας Παρασκευής στη Λευκάδα, δεν μπορούσαν να φανταστούν με τι σπουδαία παρακαταθήκη προίκισαν τον τόπο που έγινε για εκείνους μια μικρή πατρίδα. Ο Πάτρικ Λευκάδιος Χερν, έμελλε να γίνει ο σπουδαιότερος πρεσβευτής της Ιαπωνικής κουλτούρας στη Δύση. Έμελλε να αγαπηθεί από όλον τον κόσμο για τα βιβλία του, τα άρθρα του, τα ποιήματά του. Η σύνδεσή του με τον τόπο γέννησης του, τη Λευκάδα, όπως τεκμηριώνεται από το μεσαίο όνομά του - Πάτρικ Λευκάδιος Χερν-, αποτελεί για τη Λευκάδα ένα εχέγγυο ανεξάντλητου πολιτιστικού αποθέματος, παγκόσμιας εμβέλειας. Η Λευκάδα των ποιητών, που νιώθει πως τιμάται και το δικό της όνομα μέσα από το δικό του, πάντα θα προσπαθεί να είναι αντάξια μιας τέτοιας τιμής.

Ο Λευκάδιος Χερν ή ο Γιακούμο Κοϊζούμι, όπως ήταν το γιαπωνέζικο όνομα από την οικογένεια της συζύγου του, έζησε μια ζωή μυθιστορηματική. Πολίτης του κόσμου, ταξιδευτής από την Αμερική έως την Ιαπωνία, έτοιμος να κατανοήσει σε βάθος τον παλμό των λαών που επισκεπτόταν, γεμάτος αγάπη για τον άνθρωπο και την θέση του μέσα σε ένα σύμπαν ευμετάβλητο. Ποιες από όλες αυτές τις χώρες ήταν πατρίδα του; Μα όλες μαζί και κάθε μία ξεχωριστά! Μικρό παιδί δεν ευτύχησε να απολαύσει οικογενειακή θαλπωρή. Κανείς δεν τον φώναζε με το όνομά του, αλλά τον αποκαλούσαν “το παιδί”. Χωρίς να το θέλουν, οι κηδεμόνες του του έδωσαν το δικαίωμα να διαλέξει ο ίδιος το όνομα που τον εξέφραζε περισσότερο. Κράτησε με περηφάνια το “Λευκάδιος” επιδεικνύοντας την ελληνική του καταγωγή. “Στην πατρίδα μου τα δέντρα σκύβουν να πιουν νερό από την θάλασσα”, θα γράψει αργότερα. Η Ελλάδα ήταν μέσα του ένα ακοίμητο καντήλι που έφεγγε τις σκοτεινές ομίχλες της ζωής του. Στα γραπτά του αναγνωρίζει κανείς την φωτεινή ματιά ενός ελεύθερου από προκαταλήψεις ή ιδεοληψίες πνεύματος. Η Ιαπωνία ήταν ο καμβάς που πάνω του θα υφάνει την οικογενειακή ζωή του. Βρίσκει την θαλπωρή που αναζητούσε και η νέα πατρίδα του τον γοητεύει τόσο πολύ που γίνεται το λίκνο ενός καινούργιου προσώπου: του Γιακούμο, του τόπου δηλαδή που γεννιούνται τα σύννεφα. Η νέα του πατρίδα θα τον αγκαλιάσει και θα τον τιμήσει. Από την Δύση στην Ανατολή και από την Ανατολή στη Δύση, μέτρο θα παραμείνει για τον Λευκάδιο, ο άνθρωπος. Σήμερα, 171 χρόνια μετά την γέννησή του, παραμένει ακόμα συναρπαστικός, για την ζωή του και το έργο του, που ακολούθησε με συνέπεια.

Ακόμη περισσότερο σε μια εποχή που οι αποστάσεις έχουν εκμηδενιστεί, αλλά οι άνθρωποι απομακρύνονται όλο και πιο πολύ, το ελεύθερο πνεύμα του Λευκάδιου Χερν γίνεται παράδειγμα αποδοχής, συνεργασίας, συμφιλίωσης, ενσυναίσθησης και αγάπης. Πέρα από εθνικότητες, θρησκείες, παραδόσεις, ήθη και έθιμα, ο άνθρωπος του Λευκάδιου Χερν είναι ένα ον θνητό και ευάλωτο, αναπνέει και ζει κάτω από τον ουρανό, χαίρεται και λυπάται πάνω στο χώμα. Ο συγγραφέας τον αντιμετωπίζει με συμπάθεια, τον προσεγγίζει με κατανόηση,

συμπάσχει μαζί του, κάθε φορά που ένας αόρατος μεταφυσικός κόσμος τον περιβάλλει με μυστήριο. Αυτή η ολιστική προσέγγιση μπορεί να γίνει στις μέρες μας οδοδείκτης βιοθεωρίας, νοοτροπίας και συμπεριφοράς. Καλούμαστε να συνυπάρξουμε με τον “άλλον” όποιος κι αν είναι αυτός, κρατώντας σφιχτά στο ένα μας χέρι την δική μας παράδοση και στο άλλο την αποδοχή που προϋποθέτει το “μαζί”. Ας είναι λοιπόν η μελέτη των έργων και της ζωής του, μια πρόκληση για σκέψη και δράση προς αυτήν την κατεύθυνση.

2. Το Πνευματικό Κέντρο και το ελεύθερο πνεύμα του Λευκάδιου Χερν

2.1. Για την ιστορία

Το Πνευματικό κέντρο του Δήμου Λευκαδίων είναι ένας πολιτιστικός φορέας άμεσα συνδεδεμένος με τον Δήμο Λευκάδας. Διοικείται από 15μελές διοικητικό συμβούλιο, του οποίου προΐσταται ως πρόεδρος ο εκάστοτε δήμαρχος. Η τιμητική θέση του αντιπροέδρου προκύπτει μετά από εισήγηση του δημάρχου και απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Το Πνευματικό Κέντρο της Λευκάδας είναι ένα από τα ελάχιστα ενεργά πνευματικά κέντρα στην επικράτεια, που διατηρήθηκε τιμητικά λόγω της παλαιότητας και της πρωτοποριακής δράσης του. Διαχειρίζεται το σύνολο σχεδόν της πολιτιστικής δράσης στον τόπο, με εκδηλώσεις που καλύπτουν όλο το φάσμα της πολιτιστικής έκφρασης, όπως τα εικαστικά, τη μουσική, την ποίηση, τη λογοτεχνία, το θέατρο, κ.λ.π., ισορροπώντας μεταξύ δύο σοβαρών παραμέτρων : από τη μια αξιοποιεί τις καλλιτεχνικές δυνάμεις του τόπου και από την άλλη δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες και προϋποθέσεις που θα αναδείξουν τη Λευκάδα σε σημαντικό σύγχρονο κέντρο πολιτισμού. Οι δυο αυτοί παράλληλοι δρόμοι, συντονίζονται με το ελεύθερο πνεύμα του Λευκάδιου Χερν και δημιουργούν γόνιμους διαλόγους και διαύλους επικοινωνίας, οξύνοντας το πολιτιστικό πνεύμα του νησιού.

Εκτός από αυτά, το Πνευματικό Κέντρο διαχειρίζεται μουσειακούς χώρους, όπως το Μουσείο Ενθυμημάτων του Φεστιβάλ Φολκλόρ, τη Βιβλιοθήκη Σβορώνου, τη Χαραμόγλειο Βιβλιοθήκη, τη Λευκαδική Δημοτική Πινακοθήκη, τη συλλογή μικροχαρακτικών Ex libris, την αίθουσα τέχνης “Θεόδωρος Στάμος”, το Ιστορικό Κέντρο Λευκάδιου Χερν και την αίθουσα «Τάκης Ευσταθίου».

Το Μουσείο Ενθυμημάτων του Διεθνούς Φεστιβάλ Φολκλόρ “Δώρα Πολιτισμών”, συνδέεται με τον θεσμό του Διεθνούς Φεστιβάλ Φολκλόρ, που ιστορεί πάνω από 60 χρόνια αδιάλειπτης παρουσίας στα Αυγουστιάτικα πολιτιστικά δρώμενα της Λευκάδας - αν και

σήμερα έχει προσωρινά νικηθεί από την πανδημία. Οι συλλογές του περιλαμβάνουν τα δώρα που έφεραν στη Λευκάδα τα προσκεκλημένα φολκλορικά συγκροτήματα από τη χώρα τους.

Η **Λευκαδική Δημοτική Πινακοθήκη** φιλοξενεί και παρουσιάζει την μόνιμη συλλογή της που αριθμεί πάνω από 200 έργα τέχνης, τα οποία αποκτήθηκαν από δωρεές καλλιτεχνών και συλλεκτών. Λειτουργεί από το 2010.

Η **Συλλογή Ex Libris** παρουσιάζει πάνω από 1000 μικροχαρακτικά ex libris από όλον τον κόσμο, συμμετοχές των καλλιτεχνών στις δυο triennale που διοργανώθηκαν με την αρωγή του Γιάννη Γουρζή, χαράκτη και καθηγητή της ΑΣΚΤ και του συλλέκτη Βασίλη Ζευγώλη

Η **αίθουσα τέχνης “Θεόδωρος Στάμος”** βρίσκεται στο ιστορικό κέντρο της πόλης και φιλοξενεί περιοδικές εκθέσεις όλον τον χρόνο.

Η **Χαραμόγλειος Ειδική Λευκαδική Βιβλιοθήκη**, μοναδική στο είδος της, περιλαμβάνει έντυπα (βιβλία, περιοδικά, άρθρα, κάρτες, γκραβούρες, κ.λ.π.) που έχουν σχέση με τη Λευκάδα. Ιδρύθηκε από τον συλλέκτη Αριστοτέλη Χαραμόγλη το 1991. Διαθέτει επίσης μια συλλογή της βασικής εργογραφίας του Λευκάδιου Χερν.

Η **Βιβλιοθήκη Σβορώνου**, φιλοξενεί τη βιβλιοθήκη του μεγάλου ιστορικού και καθηγητή της Σορβόνης Νίκου Σβορώνου και είναι δωρεά του ίδιου στη γενέτειρά του.

Το **Ιστορικό Κέντρο Λευκάδιου Χερν** είναι το πρώτο μουσείο στον Ευρωπαϊκό χώρο αφιερωμένο στον μεγάλο διανοητή και συγγραφέα. Εγκαινιάστηκε στις 4 Ιουλίου 2004 και δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία και δωρεά των συλλογών του κυρίου Τάκη Ευσταθίου, με την αρωγή των απογόνων του Χερν, Βον και Shoko Koizumi και τη συνεργασία του Πανεπιστημίου Τογαμα και των δήμων Matsue, Kumamoto, Sinjuku και Yaizu. Συνδέεται εννοιολογικά με την αίθουσα «Τάκης Ευσταθίου», όπου παρουσιάζονται αποκλειστικά οι συλλογές που έχει δωρήσει ο συλλέκτης στο Πνευματικό Κέντρο και περιλαμβάνουν εκδόσεις, έργα τέχνης και αντικείμενα σχετικά με τον Λευκάδιο Χερν, το έργο και τη ζωή του. Το μουσείο περιλαμβάνει σπάνιες εκδόσεις των βιβλίων του και ιαπωνικά συλλεκτικά αντικείμενα. Επίσης περιλαμβάνει φωτογραφίες και κείμενα αλλά και εκθέματα από τις σημαντικές στιγμές της εντυπωσιακής ζωής του Λευκάδιου Χερν, καθώς και από τους πολιτισμούς της Ευρώπης, της Αμερικής και της Ιαπωνίας του τέλους του 18ου και των αρχών του 19ου αιώνα μέσα από το ανοιχτό μυαλό των διαλέξεων, των κειμένων και των ιστοριών του.

Η δημιουργία του Ιστορικού Κέντρου Λευκαδίου Χερν πυροδότησε μια νέα σχέση της Λευκάδας με τον Λευκάδιο. Ήταν η αρχή των ετήσιων εορτασμών προς τιμήν του, με την καθιέρωση των εκδηλώσεων “Ημέρες Λευκαδίου Χερν”, κατά τη διάρκεια του τριημέρου γύρω από την επέτειο της γέννησής του (25 Ιουνίου). Οι εκδηλώσεις περιλαμβάνουν διαλέξεις, σεμινάρια, παραστάσεις, εκθέσεις, κ.λ.π., με αποκορύφωμα τις φετινές “Ημέρες”, όπου ανακηρύχθηκε επίτιμος δημότης Λευκάδας ο κύριος Τάκης Ευσταθίου, ένας άνθρωπος που έχει αφιερώσει τη ζωή του στη διάδοση των ιδεών του Χερν ανά τον κόσμο και έχει ευεργετήσει τη Λευκάδα με πολλούς τρόπους. Η τιμητική εκδήλωση, που έγινε παρουσία του πρέσβη της Ιαπωνίας στην Ελλάδα κυρίου Yasunori Nakayama, συνοδευόταν από πλήθος παράλληλων εκδηλώσεων, μεταξύ των οποίων την αποκάλυψη αναθηματικής στήλης στον ιερό ναό Αγίας Παρασκευής, που αναγράφεται σε τρεις γλώσσες, ελληνικά, αγγλικά και ιαπωνικά, πως εκεί βαπτίστηκε ο Λευκάδιος Χερν το 1850. Σημαντική στιγμή των εκδηλώσεων ήταν η παρουσίαση του εκπαιδευτικού βιβλίου “Λευκάδιος Χερν, τα ζόμπι και τα φαντάσματα” από το Τμήμα Διοίκησης Τουρισμού του Πανεπιστημίου Πατρών και το Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης. Μάλιστα, από τη συνεργασία που προέκυψε με την πρεσβεία της Ιαπωνίας στην Ελλάδα, λειτουργούν θερινά σχολεία ιαπωνικής γλώσσας, με μεγάλη επιτυχία.

2.2 Προβλήματα που περιμένουν λύση

Η αλήθεια είναι ότι το Πνευματικό Κέντρο διαχειρίζεται μικρούς και μεγάλους θησαυρούς. Πρόκειται για πολύ πλούσιο υλικό, με μεγάλες δυνατότητες αξιοποίησης. Τα προβλήματα είναι παρόμοια, τόσο σε ό,τι αφορά το Ιστορικό Κέντρο Λευκαδίου Χερν, όσο και στους υπόλοιπους χώρους. Η σύγχρονη μουσειολογική προσέγγιση για την παρουσίαση των συλλογών, η προσέλκυση διαφορετικών ομάδων κοινού, η ζωντανή λειτουργία των χώρων σε όλη τη διάρκεια του χρόνου, η βιωσιμότητά τους, η σύνδεσή τους με μορφές πολιτιστικού τουρισμού, η εξοικείωση των κατοίκων και η συνεργασία με την τοπική κοινωνία, η τεχνολογική τους αναβάθμιση και η ψηφιακή τους δικτύωση είναι μόνο μερικά από τα φλέγοντα ζητούμενα.

Οι μέχρι τώρα προσπάθειες εξαντλούνταν στη δημιουργία ενός αξιοπρεπούς χώρου διατήρησης των συλλογών, πρακτική που ανάγεται σε προηγούμενες δεκαετίες πολιτιστικής διαχείρισης. Πολλές φορές δεν αποφεύγω τον πειρασμό να τις παρομοιάσω με τις “σάλες” και τις “καλές τραπεζαρίες” των παιδικών μας χρόνων, όπου η οικογένεια φύλαγε κλειστές, με τα καλύτερα έπιπλα, στολίδια και κεντίδια, μόνο για τις ημέρες των επισκέψεων.

Το βασικό πρόβλημα όμως δεν είναι η έλλειψη γνώσης και πολιτικής βούλησης, αλλά η έλλειψη μόνιμου ειδικευμένου προσωπικού. Οι χώροι επανδρώνονται ελλιπώς μόνο για τους θερινούς μήνες, με ολιγόμηνες συμβάσεις, μέσα στα πλαίσια των τουριστικών αναγκών. Αυτή η φαινομενικά επιφανειακή προσέγγιση και προχειρότητα, προέρχεται από μια σειρά γραφειοκρατικών και νομικών περιορισμών, που αποτελούν τροχοπέδη για την αξιοποίηση των συλλογών, και που μαζί με την μηδαμινή χρηματοδότηση, βαθαίνουν την απόσταση από μια ουσιαστική πολιτιστική πολιτική.

Μοναδική σανίδα σωτηρίας είναι οι συνεργασίες και οι συνέργειες με άλλους φορείς. Το πρόσφατο μνημόνιο συνεργασίας που υπέγραψε ο Δήμαρχος Λευκάδας κος Χαράλαμπος Καλός με τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πατρών κύριο Μπούρα, κινείται προς αυτήν την κατεύθυνση. Άλλη μια σημαντική ενέργεια του Πνευματικού Κέντρου προς την ίδια

κατεύθυνση είναι και η πρόσφατη συμμετοχή του στο Δίκτυο Μουσείων Ιονίων Νήσων του Ιονίου Πανεπιστημίου.

2.3 Προοπτικές (ή Ας οραματιστούμε! Είναι δωρεάν.)

Η μοναδικότητα και η ιδιαιτερότητα του Ιστορικού Κέντρου Λευκάδιου Χερν μας δίνει την έμπνευση και την ώθηση να σκεφθούμε τρόπους και μεθόδους ολοκληρωμένης αξιοποίησής του, αλλά και την ανάληψη της ευθύνης για την προβολή και προώθησή του σε ένα ευρύ πλαίσιο επικοινωνίας σε όλον τον κόσμο. Με αφετηρία τη Λευκάδα, το ελεύθερο πνεύμα του Λευκάδιου Χερν πρέπει να ταξιδέψει σε κάθε γωνιά του πλανήτη, σε κάθε σχολείο, σε κάθε ερευνητικό επιστημονικό κέντρο, σε κάθε άνθρωπο, πόσο μάλλον σήμερα, που οι αποστάσεις έχουν εκμηδενιστεί με τη βοήθεια της τεχνολογίας. Αν κοιτάξουμε την πραγματικότητα με μια ολιστική ματιά, θα δούμε από τη μια μεριά μια Λευκάδα -τουριστικό προορισμό χιλιάδων επισκεπτών κάθε χρόνο και από την άλλη έναν ταξιδευτή -ποιητή, που φέρει το όνομά της. Η ανάπτυξη του τομέα του πολιτιστικού τουρισμού δε θα μπορούσε να βρει καταλληλότερο σημείο αναφοράς.

2.3.1 Πολιτιστικός τουρισμός

Η Λευκάδα είναι ένα από τα ευνοημένα τουριστικά νησιά του Ιονίου. Η τουριστική στρατηγική προσανατολίζεται αποκλειστικά στην προσέλκυση μαζικού τουρισμού – λόγω και της εύκολης οδικής προσβασιμότητας- και βασίζεται στο δίπολο “ήλιος-θάλασσα”. Οι τουριστικοί πράκτορες είναι εκείνοι που έχουν τον κύριο λόγο στις επιλογές, που είναι πολλές φορές τυχαίες και βασίζονται αποκλειστικά στο ίδιο κέρδος, με αποτέλεσμα να αποκλείονται τόποι, μνημεία, μουσεία, αρχαιολογικοί και ιστορικοί τόποι, θρησκευτικοί προορισμοί και πολλές άλλες εναλλακτικές τουριστικές προσεγγίσεις. Στην πραγματικότητα η Λευκάδα είναι ένας τόπος ιδιαίτερος ευνοημένος από τη φύση, αλλά και πολύ πλούσιος πολιτισμικά. Ο τουρισμός είναι κι αυτός προσανατολισμένος περισσότερο στις φυσικές καλλονές παρά στον πολιτισμό της. Μια άλλου είδους προσέγγιση, με έμφαση τα πολιτιστικά αποθέματα του τόπου, ακόμα και στην περίπτωση που δεν κατορθώσει να αυξήσει ποσοτικά τον τουρισμό, είναι σίγουρο ότι θα τον αυξήσει ποιοτικά, διότι θα προσελκύσει επισκέπτες που θα γνωρίσουν σε βάθος τον τόπο, θα τον αγαπήσουν και θα τον σεβαστούν. Από την άλλη μεριά, είναι μια ασφαλής μέθοδος για τη βιωσιμότητα των πολιτιστικών φορέων, των μουσείων, των συλλογών.

Δεδομένου ότι μέχρι τώρα δεν υπάρχει μια οργανωμένη συνδυαστική αξιοποίηση του τουριστικού και πολιτιστικού δυναμικού της περιοχής, χρειάζεται συντονισμός των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων του τουρισμού και του πολιτισμού, ανακαίνιση ή κατασκευή κατάλληλων υποδομών, και προβολή - προώθηση με σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα. Αλλά πάνω από όλα χρειάζεται μια αυστηρά προγραμματισμένη πολιτιστική στρατηγική, που αν υλοποιηθεί σωστά, μόνο οφέλη μπορεί να αποδώσει, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Μια διαφορετική οπτική που θα επενδύσει στον ποιοτικό επισκέπτη μπορεί να αποφέρει σημαντικές αλλαγές στη διαχείριση του πολιτιστικού και του τουριστικού προϊόντος. Τρόποι υπάρχουν πολλοί : δημιουργία πολιτιστικών δικτύων, πολιτιστικών διαδρομών και τοπίων, θεματικών φεστιβάλ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το Διεθνές Φεστιβάλ Φολκλόρ, που δεν έχει καταφέρει να αξιοποιήσει έως σήμερα τις τεράστιες δυνατότητές του. Όχι βέβαια να μετατραπεί σε τουριστική ατραξιόν χαμηλής ποιότητας, αλλά να γίνει η αφορμή για να ενισχυθούν βαθύτερες σχέσεις μεταξύ των κρατών

και των λαών τους, προσελκύοντας κοινό ευρύτερων ενδιαφερόντων και συμβάλλοντας στην τουριστική, οικονομική, κοινωνική και πνευματική αναβάθμιση του τόπου.

Το ζητούμενο δεν είναι να προωθήσουμε άλλο ένα τουριστικό προϊόν, αλλά μέσα από διαδραστικά κανάλια επικοινωνίας και συμμετοχής του επισκέπτη, να προσδώσουμε πρωτοτυπία και αυθεντικότητα στο προτεινόμενο πολιτιστικό προϊόν. Η έμφαση στη συμμετοχή των επισκεπτών στα πολιτιστικά τεκταινόμενα θα μπορούσε να εξελιχθεί αφενός σε μια καλή αποτελεσματική επικοινωνιακή τακτική και αφετέρου θα μπορούσε να λειτουργήσει ως μέσον βαθύτερης επικοινωνίας του ανθρώπου με τον τόπο που ζει ή που επισκέπτεται.

Η προσέλκυση πολλών και διαφορετικών ομάδων κοινού, με διαφορετικά ενδιαφέροντα και ανάγκες και η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, θα διευρύνει την προσέγγιση από τα στενά όρια του τουρισμού και θα προσδώσει αυθεντικότητα και υψηλής ποιότητας πολιτιστική εμπειρία, τόσο στους επισκέπτες όσο και στους κατοίκους. Απαραίτητη πάντα η ενεργή συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας και η συνεργασία των δημόσιων φορέων.

Σε ότι αφορά το **Ιστορικό Κέντρο Λευκάδιου Χερν**, το βάρος της διαχείρισης του έχει πέσει περισσότερο στη διατήρηση των συλλογών που φιλοξενεί παρά στην αξιοποίησή του. Στην πραγματικότητα δεν έχει τόσο μεγάλη σημασία τι παρουσιάζει, αλλά πώς το παρουσιάζει. Δεν αρκεί μόνο η ύπαρξή του αλλά ο τρόπος επικοινωνίας του προς τον κόσμο. Πιο συγκεκριμένα:

Σύνδεσή του με άλλα κέντρα και τόπους που αναφέρονται στην πορεία του Λευκάδιου Χερν, (π.χ. την Ιαπωνία, την Ιρλανδία, κ.λ.π.), τόσο ψηφιακά όσο και μέσα από τουριστικά προγράμματα, οργανωμένες επισκέψεις, θεματικές επισκέψεις, θεματικές ξεναγήσεις, κ.λ.π.

Σύνδεσή του με άλλα παγκόσμια πολιτιστικά δίκτυα ή διαδρομές.

Ένταξη και ενσωμάτωσή του σε παγκόσμια πολιτιστικά τοπία.

Ψηφιακή διαχείριση των παγκόσμιων διασυνδέσεων σε επίπεδο τουρισμού

Διαδικτυακή προώθηση με ντοκυμαντέρ, animation, διαδραστικές ψηφιακές εφαρμογές, κ.λ.π.

Σύνδεσή του με άλλα πολιτιστικά γεγονότα (π.χ. με διαγωνισμό ποίησης ή ζωγραφικής, προβολές ταινιών, θεατρικών και μουσικών δρωμένων, κ.λ.π.)

Πολιτιστικές και τουριστικές ανταλλαγές με τις χώρες όπου έζησε ο Λευκάδιος Χερν.

2.3.2 Μουσειολογική προσέγγιση και εκπαίδευση

Η σύγχρονη προσέγγιση για την έννοια του μουσείου, αντιμετωπίζει το μουσείο ως ένα ίδρυμα που υπηρετεί την κοινωνία, συγκεντρώνοντας και διατηρώντας τις ανθρώπινες ή τις φυσικές δημιουργίες, με σκοπό τη διάσωση, διάδοση και αξιοποίηση της πολιτισμικής παράδοσης, ενισχύοντας την παιδεία και τον πολιτισμό. Καθώς τα μουσεία σήμερα αντιμετωπίζουν την πρόκληση να γίνουν ζωντανά και ενεργά, διευρύνοντας το κοινό τους, τα μουσειοπαιδαγωγικά προγράμματα επιτρέπουν την αλληλεπίδραση του μουσείου με τον ευρύτερο κοινωνικό χώρο στον οποίο απευθύνονται, εγκαταλείποντας την εικόνα του εσωστρεφούς ιδρύματος και διαδραματίζοντας ουσιαστικό ρόλο στον κοινωνικό τους περίγυρο. Τα προγράμματα των μουσείων διαμορφώνουν το προφίλ του ενεργητικού επισκέπτη ενδυναμώνοντας τον κοινωνικό ρόλο του μουσείου.

Ο μουσειακός φορέας διαδραματίζει πλέον έναν δυναμικό ρόλο ως γόνιμο περιβάλλον ανάπτυξης και καλλιέργειας πολιτιστικής παιδείας και διεκδικεί έναν ενεργό κοινωνικό ρόλο. Με τα μουσειοπαιδαγωγικά προγράμματα ένα μουσείο όχι μόνο μπορεί να προσελκύσει ένα μεγάλο κομμάτι κοινού, το οποίο σε άλλη περίπτωση θα ήταν αποκλεισμένο, όπως άτομα με ειδικές ανάγκες, μετανάστες, άτομα τρίτης ηλικίας, κ.λ.π., αλλά κυρίως μπορεί να εμβαθύνει στην κατανόηση και ερμηνεία του περιεχομένου των εκθεμάτων του. Οι σύγχρονες μουσειολογικές προσεγγίσεις ενθαρρύνουν την προσωπική και απρόβλεπτη προσέγγιση από τον επισκέπτη, σε μια προσπάθεια αυτοκαθορισμού και ενεργούς μάθησης. Όσο πλατύτερη είναι η κοινωνική και πολιτισμική βάση, τόσο μεγαλύτερο και το εύρος των ερμηνευτικών προσεγγίσεων

Η σύγχρονη μουσειοπαιδαγωγική πρακτική που εμπνέεται από το κονστρουκτιβιστικό μοντέλο, προωθεί τη γνώση που κατακτάται μέσα από την αλληλεπίδραση του μαθητευόμενου με το κοινωνικό περιβάλλον. Έτσι, οι επισκέπτες του μουσείου μπορούν να κατασκευάζουν ενεργητικά τη γνώση και οι μουσειοπαιδαγωγοί να ενθαρρύνουν τη βιωματική επαφή με τα αντικείμενα του μουσείου αλλά και την σύνδεση του περιεχομένου του μουσείου με προσωπικές τους εμπειρίες. Σημαντική είναι η αμφίδρομη σχέση μουσείου και σχολείου, καθώς στους μουσειακούς χώρους της Ελλάδας και του εξωτερικού η πολυαριθμότερη αναλογικά ομάδα επισκεπτών σε μουσεία είναι κυρίως μαθητές σχολείων, το μελλοντικό, εν δυνάμει, ενήλικο κοινό όλων αυτών των χώρων πολιτισμού. Πέρα από αυτό, το μουσείο εκθέτει αντικείμενα αποκομμένα από τον φυσικό τους χώρο και το αρχικό τους περιβάλλον, ώστε οι αρχικές λειτουργίες τους μπορούν να επαναπροσδιοριστούν μέσα από το πρίσμα του επισκέπτη, που θα τα νοηματοδοτήσει συνειδητά ή ασυνείδητα, μεταφράζοντας την σημασία τους στη δική του γλώσσα. Έτσι, το μουσείο διαμεσολαβεί μεταξύ κοινού και συλλογών.

Η μουσειοπαιδαγωγική προσέγγιση βασίζεται στις σύγχρονες επιστημονικές θεωρήσεις, καθώς εμπλέκει την κοινότητα σε έναν εποικοδομητικό και διαρκή διάλογο με το μουσειακό περιβάλλον, διαμορφώνει άριστες σχέσεις με θεσμούς και τοπικούς φορείς, σχολεία και εκπαιδευτικούς οργανισμούς, όσο και με το ευρύτερο κοινό. Οι σύγχρονες μουσειοπαιδαγωγικές προσεγγίσεις επιτρέπουν στο μουσείο να διαδραματίσει έναν σημαντικό κοινωνικό ρόλο στα πλαίσια της εκπαίδευσης και της εξέλιξης της κοινότητας. Η παιδευτική και πολιτιστική του διάσταση συνδέεται με την ανάπτυξη δεξιοτήτων, την απόκτηση γνώσεων και γενικά την δημιουργική αξιοποίηση των συλλογών, μέσα σε ένα γόνιμο εκπαιδευτικό περιβάλλον.

Σε ότι αφορά το Ιστορικό Κέντρο Λευκάδιου Χερν, η προσπάθεια προσέλκυσης σχολείων και η εκπόνηση μουσειοεκπαιδευτικών προγραμμάτων γίνεται έως τώρα αποσπασματικά. Χρειάζεται σαφής προγραμματισμός, τόσο σε ότι αφορά τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων, όσο και στην εκπόνησή τους. Πιο συγκεκριμένα:

Διαρκής και σταθερή συνεργασία με την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Προτάσεις μουσειοεκπαιδευτικών προγραμμάτων. Ο πολιτισμός της Ιαπωνίας, η σύγκριση με τον ελληνικό πολιτισμό, η ποίηση, η λογοτεχνία, το αφήγημα, το ταξίδι, η ετερότητα, είναι μόνο λίγα από τα άπειρα πεδία εκπαιδευτικής αξιοποίησης του Ιστορικού Κέντρου.

Συνέργειες με το Υπουργείο Παιδείας και με το Υπουργείο Πολιτισμού.

Συνέργειες με Πανεπιστήμια και ερευνητικούς φορείς.

Εκπαιδευτικά προγράμματα για πολλές διαφορετικές ομάδες επισκεπτών.

Δια βίου εκπαίδευση με σεμινάρια και προγράμματα ενηλίκων.

Συνέργειες με άλλα μουσειακά ιδρύματα της περιοχής (π.χ. Κοντομίχαιο Λαογραφικό Μουσείο, Μουσείο Άγγελου Σικελιανού) για κοινά εκπαιδευτικά προγράμματα. Για παράδειγμα ένα κυνήγι θησαυρού που θα συμπεριλαμβάνει και τα τρία μουσεία και θα απευθύνεται σε πολλές ομάδες κοινού, συνδυάζει την εκπαίδευση με τον πολιτιστικό τουρισμό. Τα μουσεία μπορούν να είναι μέρος μιας πολιτιστικής διαδρομής ή μιας κοινής πολιτιστικής δράσης.

Δημιουργία εκπαιδευτικών πολιτιστικών θεσμών (π.χ. μαθητικός διαγωνισμός χαϊκού ή διηγήματος).

Εκπαιδευτικές ψηφιακές διαδραστικές εφαρμογές για διαφορετικές ομάδες κοινού.

Επίλογος

Σε μια εποχή που η εμβέλεια και το φως της προσωπικότητας του Λευκάδιου Χερν διευρύνεται όλο και πιο πολύ, το Ιστορικό Κέντρο Λευκάδιου Χερν φέρει τη μεγάλη ευθύνη της διάσωσης και διάδοσης των ιδεών και του έργου του. Το ελεύθερο πνεύμα του εμπνέει πολλούς ανθρώπους σε όλον τον κόσμο αν και παραμένει ακόμα ανεξερεύνητο σε μεγάλο βαθμό. Αυτό που μας υπαγορεύει σήμερα είναι μια εξωστρεφής πολιτιστική τακτική, με γνώση, συνέπεια και πρωτοτυπία. Τον Λευκάδιο πρέπει να τον αγαπήσουμε πρώτα εμείς, για να τον δουν οι άλλοι μέσα από τα δικά μας μάτια. Αντιστρόφως, πρέπει να αποδεχθούμε τη ματιά των άλλων, για να πλουτίσουμε τη δική μας ματιά. Ο Λευκάδιος κατάργησε τα σύνορα για να επικεντρωθεί στον άνθρωπο, πέρα από προκαταλήψεις και στερεότυπα. Η ανθρωπότητα του χρωστάει πολλά. Η Λευκάδα του χρωστάει πολλά. Αν ταξιδέψουμε τους δρόμους του θα έχουμε να κερδίσουμε πολλά.

Τέλος, θέλω να συγχαρώ για την πρωτοβουλία και την διοργάνωση αλλά και να ευχαριστήσω το Τμήμα Διοίκησης Τουρισμού του Πανεπιστημίου Πατρών, τον Πρύτανη κύριο Χρήστο Μπούρα και την κύρια Μαρία Αργυροπούλου για την τιμή της συμμετοχής σε αυτό το συνέδριο.

Βιβλιογραφία

Αναστασιάδου, Δήμητρα, (2016). Στρατηγικές πολιτιστικού τουρισμού, ΕΚΠΑ

ΔΙΑΖΩΜΑ., (2018, Νοέμβριος 10). diazoma.gr.

Δάλκος, Γ. (2000). *Σχολείο και Μουσείο*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Δουλκέρκη, Τέσσα (επιμ.), (2015). Τουρισμός, πολιτική, πολιτισμός στην Ελλάδα, Λειμών, Αθήνα

Δουλκέρκη, Τέσσα (επιμ.), (2015). Τουρισμός, παιδεία και επικοινωνία, Λειμών, Αθήνα

Δουλκέρκη, Τέσσα (επιμ.), (2015). Τουρισμός, Πολιτισμός και ΜΜΕ, Λειμών, Αθήνα

Καλεσοπούλου, Δ. (1999). Ανοιχτός διάλογος με την κοινότητα: Μια ελληνική πρόταση στα προγράμματα προσέγγισης. *Αρχαιολογία και Τέχνες*, 73.

Καλουδιώτης, Δ., (2016). Η Ολυμπία οδός ως πολιτιστική διαδρομή, Αθήνα: ΔΙΑΖΩΜΑ.

Λούπα, Χ.. (2009). Τοπικές κοινωνίες και μαζικός τουρισμός. Η περίπτωση της Ρόδου, Αθήνα.

Μαυραγάνη, Ελ., (2015). Πολιτισμός και Προοπτική. Η σημασία της στρατηγικής σε τέσσερις τομείς του πολιτισμού, Καστανιώτης, Αθήνα

- Μυρογιάννη-Αρβανιτίδη, Ε.(1999). "Ο ρόλος τού Μουσειοπαιδαγωγού στην Ελλάδα", Αρχαιολογία και Τέχνες,71
- Νάκου, Ε. (2002). Το επιστημολογικό υπόβαθρο της σχέσης μουσείου, εκπαίδευσης, ιστορίας. Στο: Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις στη Μουσειακή Αγωγή. Κόκκινος, Γ., Αλεξάκη, Ε. (επιμ.), Αθήνα: Μεταίχμιο
- Νικονάνου, Ν. (2005). *Ο ρόλος της Μουσειοπαιδαγωγικής στα σύγχρονα μουσεία*. Τετράδια Μουσειολογίας, τεύχος 2, Αθήνα: Μεταίχμιο
- Ξανθοπούλου, Κ. Γ. & Μέλλιου, Ε.Α. (2011). Αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης. Τα αποτελέσματα μιας έρευνας με εκπαιδευτικούς, *International Scientific Electronic Journal*, Issue 6, 2011, Department of Cultural Technology and Communication, University of the Aegean.
- Οικονόμου, Μ. (2003). Μουσείο: Αποθήκη ή ζωντανός οργανισμός; Αθήνα: Κριτική.
- Σιδερής, Ε., & Sideris, Ε. (2013). Προστασία και βιώσιμη ανάπτυξη ιστορικών πόλεων: το παράδειγμα της Γρανάδας
- Τσελίκια, Ε. (2015). Η έμφαση στη δημιουργική πορεία στο μάθημα των εικαστικών τεχνών και η διαπολιτισμικότητα στην εκπαίδευση. Το μουσείο σαν χώρος υποστήριξης των κατευθύνσεων αυτών, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας
- Φουρλίγκα, Ε., (2008). Ανιχνεύοντας το παρελθόν στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού: ζητήματα ερμηνείας και εμπειρίας στα εκπαιδευτικά προγράμματα, Στο Νικονάνου, Ν. και Κασβίκης, Κ. (επιμ.), Εκπαιδευτικά ταξίδια στο χρόνο. Εμπειρίες και ερμηνείες του παρελθόντος. Πατάκης, Αθήνα
- Χαραλαμποπούλου, Πολυξένη, (2009). Ο Ρόλος των πολιτιστικών διαδρομών ως τουριστικό προϊόν στη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η περίπτωση του Ν. Ηλείας. Διπλωματική Εργασία, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα

